

Tlač a informácie

Súdny dvor Európskej únie
TLAČOVÉ KOMUNIKÉ č. 172/20
V Luxemburgu 17. decembra 2020

Návrhy generálneho advokáta vo veci C-896/19
Repubblika/II-Prim Ministru

Podľa návrhov, ktoré predniesol generálny advokát Hogan, právo Únie nebráni vnútroštátnym ústavným ustanoveniam, na základe ktorých výkonná moc alebo niektorý jej člen, ako napríklad predseda vlády, zohráva úlohu v postupe vymenovania sudcov

Článok 19 ods. 1 ZEÚ vykladaný vzhľadom právo na účinný a spravodlivý proces, upravené v Charte základných práv Európskej únie, je však uplatniteľný v prípade, keď vnútroštátny súd posudzuje platnosť takého postupu vymenovania sudcov, aký stanovuje maltská Ústava

Repubblika je združenie, ktorého cieľom je podporovať ochranu spravodlivosti a právneho štátu na Malte. Dňa 25. apríla 2019 podalo toto združenie na Prvý občianskoprávny senát, pôsobiaci ako ústavný súd (ďalej len „vnútroštátny súd“) *actio popularis*, ktorou napadlo systém menovania sudcov súdov vyššieho stupňa a sudcov súdov nižšieho stupňa, ktorý bol v platnosti v čase začatia tohto konania a ktorý upravuje Ústava Malty.

Svojou prvou prejudiciálnou otázkou položenou Súdnemu dvoru sa vnútroštátny súd pýta, či sa článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ¹ a článok 47² Charty majú považovať za uplatniteľné v prípade, keď vnútroštátny súd posudzuje platnosť takého postupu vymenovania sudcov, aký stanovuje maltská Ústava. Vo svojej druhej otázke sa vnútroštátny súd pýta, či sa vyššie uvedené ustanovenia majú vykladať v tom zmysle, že im odporuje vnútroštátna právna úprava, podľa ktorej výkonná moc, v tomto prípade predseda vlády, má diskrečnú a rozhodovaciu právomoc v rámci postupu vymenovania sudcov. Po tretie sa vnútroštátny súd pýta, či v prípade, že sa konštatuje nezlučiteľnosť právomoci predsedu vlády s článkom 19 ZEÚ, treba túto skutočnosť zohľadniť v súvislosti s budúcimi menovaniami alebo sa má dotknúť aj menovaní, ktoré sa uskutočnili v minulosti.

V dnešných návrhoch generálny advokát Hogan dospel k záveru, že **článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ vykladaný vzhľadom na článok 47 Charty je uplatniteľný v prípade, keď vnútroštátny súd posudzuje platnosť takého postupu vymenovania sudcov, aký stanovuje maltská Ústava.**

Po druhé generálny advokát dospel k záveru, že **článok 19 ods. 1 ZEÚ vykladaný vzhľadom na článok 47 Charty nebráni vnútroštátnym ústavným ustanoveniam, na základe ktorých výkonná moc alebo niektorý jej člen, ako napríklad predseda vlády, zohráva úlohu v postupe vymenovania sudcov.**

Generálny advokát na záver zastáva názor, že **postup vymenovania sudcov, o aký ide v konaní vo veci samej, nemôže byť spochybnený na základe článku 19 ods. 1 ZEÚ vykladaného vzhľadom na článok 47 Charty na podporu žalobných návrhov predložených pred dátumom vyhlásenia nadchádzajúceho rozsudku.**

O uplatniteľnosti článku 19 ods. 1 ZEÚ a článku 47 Charty

¹ „Členské štáty ustanovia v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, prostriedky nápravy potrebné na zabezpečenie účinnej právnej ochrany.“

² Právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces.

Generálny advokát Hogan uvádza, že Súdny dvor nedávno vydal viacero zásadných rozsudkov, ktoré nepochybne umožňujú odpovedať na túto otázku kladne. Vzhľadom na tieto rozsudky je teraz zrejmé, že hoci organizácia súdnictva v členských štátoch patrí do právomoci týchto štátov, stále platí, že pri výkone tejto právomoci sú členské štáty povinné dodržiavať povinnosti, ktoré im vyplývajú z práva Únie a najmä z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ.³ Táto povinnosť sa uplatňuje najmä vo vzťahu k akémukoľvek vnútroštátnemu orgánu, ktorý ako súd môže rozhodovať o otázkach týkajúcich sa uplatňovania alebo výkladu práva Únie, a teda spadajúcich do oblastí, na ktoré sa vzťahuje toto právo.⁴ Generálny advokát okrem toho uviedol, že Súdny dvor už rozhodol, že „článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ ukladá členským štátom povinnosť ustanoviť v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, prostriedky nápravy potrebné na zabezpečenie účinnej súdnej ochrany najmä v zmysle článku 47 Charty“.⁵

O diskrečnej právomoci v procese vymenovania sudcov

Vo všeobecných poznámkach k vplyvu článku 19 ods. 1 ZEÚ, článku 47 Charty a článku 6 EDLP na postupy vymenovania sudcov generálny advokát Hogan uvádza, že samotná skutočnosť, že sudcovia sú menovaní členom výkonnej moci, nemôže ako taká spôsobiť, že by bol sudca od nej závislý, a ani nemôže vyvolávať pochybnosti o jeho nestrannosti, ak po vymenovaní nie je vystavený vplyvu ani tlaku pri vykonávaní svojej funkcie. Ďalej dodáva, že by bolo márne popierať, že politika zohrala úlohu pri vymenovaní sudcov v mnohých jurisdikciách vrátane jurisdikcií v mnohých členských štátoch.

Generálny advokát dospel k záveru, že z rozhodnutí vo veci AK a Nezávislosť Najvyššieho súdu vyplýva, že ani právo Únie, ani v tejto súvislosti ESĽP neukladajú žiadnu danú, vopred stanovenú formu inštitucionálnych záruk určených na zabezpečenie nezávislosti sudcov. Namiesto toho je dôležitá skutočnosť, že po prvé sudcovia nesmú byť podriadení alebo podliehať hierarchickej kontrole výkonnej ani zákonodarnej moci a po druhé sudcovia musia mať k dispozícii skutočné záruky, ktoré ich majú ochrániť pred takýmto vonkajším tlakom. Za týchto okolností daný postup vymenovania môže byť v rozpore s článkom 19 ods. 1 ZEÚ len vtedy, ak jeden z týchto aspektov postupu vymenovania sudcov predstavuje nezrovnalosť takej povahy a závažnosti, že vytvára skutočné riziko, že iné zložky moci, najmä výkonná moc, by mohli vykonávať nenáležitú diskrečnú právomoc prostredníctvom nezákonného vymenovania, ktorá ohrozuje integritu výsledku, ku ktorému vedie proces vymenovania (a teda vyvoláva legitímnu pochybnosť v mysli osôb podliehajúcich súdnej právomoci, pokiaľ ide o nezávislosť a nestrannosť dotknutého sudcu alebo sudcov).

Podľa generálneho advokáta kritickou však zostáva úvaha, či z objektívneho hľadiska vnútroštátny sudca má dostatočné záruky inštitucionálnej nezávislosti a ochrany pred odvolaním z funkcie tak, aby mohol vykonávať svoju funkciu úplne samostatne a bez toho, aby podliehal pokynom či kontrole výkonnej alebo zákonodarnej moci. Posúdenie týchto otázok je v konečnom dôsledku záležitosťou vnútroštátneho súdu.

Generálny advokát poznamenáva, že stanovisko Benátskej komisie č. 940/2018 uvádza, že novelizácia Ústavy z roku 2016, ktorou sa vytvoril Výbor pre menovanie sudcov, bola krokom správnym smerom, avšak nestačila na zabezpečenie nezávislosti súdnictva a sú potrebné ďalšie kroky. Podľa generálneho advokáta stanovisko Benátskej komisie môže byť považované za obsahujúce odporúčania týkajúce sa úplnejšieho systému transparentnosti a systému vymenúvania sudcov založeného na schopnostiach. Hoci tieto odporúčania ako také môžu byť žiaduce, skutočnosť, že maltský systém v plnej miere nespĺňa tieto štandardy, sama osebe

³ Rozsudok z 24. júna 2019, Komisia/Poľsko (Nezávislosť Najvyššieho súdu) ([C-619/18](#)); pozri tiež tlačové komuniké [č. 81/19](#); rozsudok z 5. novembra 2019, Komisia/Poľsko (Nezávislosť všeobecných súdov) ([C-192/18](#)); pozri tiež tlačové komuniké [č. 134/19](#); rozsudok z 19. novembra 2019, A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu) ([C-585/18](#), [C-624/18](#) a [C-625/18](#)); pozri tiež tlačové komuniké [č. 145/19](#) a rozsudok z 26. marca 2020, Miasto Łowicz a Prokurator Generalny ([C-558/18](#) a [C-563/18](#)); pozri tiež tlačové komuniké [č. 35/20](#).

⁴ Rozsudok z 27. februára 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses ([C-64/16](#)); pozri tiež tlačové komuniké [č. 20/18](#).

⁵ Rozsudok z 24. júna 2019, Komisia/Poľsko (Nezávislosť Najvyššieho súdu) ([C-619/18](#)).

nesvedčí o tom, že maltskí sudcovia v teórii, ako aj v praxi nemajú k dispozícii záruky nezávislosti, ktoré sú dostatočné na splnenie požiadaviek podľa článku 19 ZEÚ.

Hoci článok 19 ods. 1 ZEÚ nie je *ex ante* normatívny, ani pokiaľ ide o konkrétne podmienky vymenovania, ani pokiaľ ide o charakter konkrétnych záruk pre sudcov členských štátov, napriek tomu si vyžaduje aspoň to, aby takíto sudcovia mali k dispozícii záruky nezávislosti. Na účely článku 19 ZEÚ je dôležité, že sudcovia nesmú byť podriadení ani podliehať hierarchickej kontrole výkonnej ani zákonodarnej moci. Sudcovia musia byť finančne nezávislí od výkonnej a zákonodarnej moci, a to tak, že ich platy nie sú ohrozené (s výnimkou všeobecne uplatňovaného zdanenia alebo všeobecne uplatňovaného a primeraného opatrenia na znižovanie platov) počas ich funkčného obdobia. Je tiež dôležité, aby boli dostatočne chránení pred odvolaním s výnimkou na základe náležitého dôvodu, pričom ich disciplinárny režim musí poskytovať potrebné záruky s cieľom predísť akémukoľvek riziku, že taký režim bude využitý ako systém politickej kontroly obsahu súdnych rozhodnutí. Preskúmanie toho, či sú tieto záruky naozaj zavedené, prináleží vnútroštátnemu súdu.

O časových účinkoch výkladu Súdneho dvora

Generálny advokát Hogan uvádza, že ak by vnútroštátny súd na základe rozsudku Súdneho dvora dospel k záveru, že postup vymenovania sudcov, ktorý sa používa na Malte, je v rozpore s článkom 19 ods. 1 ZEÚ, nevyhnutne by to viedlo k závažným pochybnostiam o právnej istote, ktoré by mohli ovplyvniť fungovanie systému súdnictva ako celku. Tieto ťažkosti by ovplyvnili nielen schopnosť sudcov rozhodovať v prebiehajúcich veciach, ale mali by vplyv aj na schopnosť systému súdnictva riešiť problém nevyriešených súdnych prípadov, ktorému Malta čelí. A napokon takéto rozhodnutie by pravdepodobne ovplyvnilo stav právoplatnosti vecí, ktorými sa maltské súdy zaoberali v minulosti.

Generálny advokát preto zastáva názor, že postup vymenovania sudcov nemôže byť spochybnený na podporu žalobných návrhov predložených pred dátumom vyhlásenia nadchádzajúceho rozsudku.

UPOZORNENIE: Súdny dvor nie je viazaný návrhmi generálneho advokáta. Úlohou generálnych advokátov je nezávisle navrhnúť Súdnemu dvoru právne riešenie veci, ktorá im bola pridelená. Sudcovia Súdneho dvora od tohto momentu začínajú v tejto veci poradu. Rozsudok bude vyhlásený neskôr.

UPOZORNENIE: Návrh na začatie prejudiciálneho konania umožňuje súdom členských štátov v rámci sporu, ktorý rozhodujú, položiť Súdnemu dvoru otázky o výklade práva Únie alebo o platnosti aktu práva Únie. Súdny dvor nerozhoduje vnútroštátny spor. Vnútroštátnemu súdu prináleží, aby rozhodol právnu vec v súlade s rozhodnutím Súdneho dvora. Týmto rozhodnutím sú rovnako viazané ostatné vnútroštátne súdne orgány, na ktoré bol podaný návrh s podobným problémom.

Neoficiálny dokument pre potreby médií, ktorý nezaväzuje Súdny dvor.

[Úplné znenie](#) návrhov sa uverejňuje na internetovej stránke CURIA v deň ich prednesu.

Kontaktná osoba pre tlač: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazový záznam z prednesenia návrhov je k dispozícii na „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106